

Dorota Wilk

Badania nad prasą w pracach magisterskich i licencjackich powstałych w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa AP w Krakowie w latach 1977–2004

Rokrocznie w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Akademii Pedagogicznej w Krakowie powstają na seminariach licencjackich i magisterskich prace o charakterze badawczym, które są wypadkową zainteresowań studentów, jak i doświadczeń promotorów. Często wypełniają one wstępnie nie spenetrowane naukowo pola badawcze. W okresie od 1977 roku, kiedy to powstały pierwsze prace magisterskie, do roku 2004 ich liczba ogółem wyniosła 2313 prac magisterskich i licencjackich¹. Tematyka tych prac obejmuje wszystkie zasadnicze dyscypliny i subdyscypliny, jak historia bibliotek, ich organizacja i działalność, bibliografia, czytelnictwo, zagadnienia wydawnicze, księgarstwo, historia książki, informacja naukowa, historia kultury i życia literackiego. Duża ich liczba poświęcona jest szeroko pojętej problematyce prasoznawczej, zapewne ze względu na istniejącą w tamtych latach specjalizację „czasopiśmiennictwo XIX i XX wieku”. W czasie jej trwania powstawały koncepcje rozpraw dyplomowych i magisterskich dotyczących historii prasy oraz badań prasoznawczych. Wynikało to także z inspirującej roli byłego kierownika Instytutu prof. dr. hab. Jerzego Jarowieckiego oraz innych prasoznawców, między innymi prof. dr. hab. Andrzeja Notkowskiego, dr. Grażyny Wrony, dr. hab. Zofii Sokół prof. AŚ, dr. Alfreda Toczka, którzy byli zatrudnieni w Instytucie w omawianym okresie.

¹ Dane zostały ustalone na podstawie: Bibliografia prac magisterskich wykonanych w Samodzielnym Zakładzie Bibliotekoznawstwa Wyższej Szkoły Pedagogicznej im Komisji Edukacji Narodowej lata 1977–1979. Oprac. Marek Pieczonka, Kraków 1980; toż za rok 1980. Oprac. Grażyna Dymańska, Marek Pieczonka, Kraków 1981; toż za rok 1981. Oprac. Grażyna Wrona, Marek Pieczonka; toż za lata 1982 i 1983. Oprac. Barbara Góra, Kraków 1984; toż w 1984. Oprac. Barbara Góra, Kraków 1985; Bibliografia prac magisterskich wykonanych w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej za lata 1985–1991. Oprac. Marek Glogier, Mieczysław Więclawek, Kraków 1992; Bibliografia prac magisterskich napisanych w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Akademii Pedagogicznej w Krakowie za lata 1992–2004. Oprac. Halina Grzywacz, Dorota Wilk, Kraków 2005.

W latach 1977–2004 powstały 643 prace magisterskie i 23 prace licencjackie, które dotyczyły szeroko rozumianych badań nad prasą. Tematem ich było 291 periodyków: od dzienników, tygodników po roczniki (ich wykaz dołączono do artykułu). Do tej grupy prac prasoznawczych nie zostały zaliczone te poświęcone kalendarzom, ze względu na toczące się wśród badaczy prasy spory terminologiczne. Kalendarze też stały się, wielokrotnie, obiektem studenckich rozpraw dyplomowych, dlatego należałoby poświęcić im odrębne opracowanie. Już w roku 1977, kiedy powstały pierwsze prace magisterskie, 11 z nich dotyczyło prasoznawstwa. Najwięcej prac o tej tematyce powstało z końcem lat dziewięćdziesiątych. W roku 1998 napisano 62 prace o tym charakterze, a w rok później było ich 60. Może to świadczyć o rozwoju Instytutu, jak i jego kadry. Wzrost liczby rozpraw wynika także z pojawienia się prac licencjackich; pierwsze tego typu prace powstały w roku 1998. Szczegółowy wykaz ilościowy prac w zakresie omawianej tematyki przedstawiono w tabeli 4.

Prace zostały napisane pod kierunkiem 36 promotorów, ich imiona i nazwiska zawiera tabela 5. Najwięcej powstało na seminariach prowadzonych przez wcześniej wymienionych prasoznawców prof. dr. hab. Jerzego Jarowieckiego (313) i prof. dr. hab. Andrzeja Notkowskiego (90), dr. hab. Krzysztofa Woźniakowskiego prof. AP (22), dr. Grażyny Wrony (17) i dr. Alfreda Toczka (12) i innych. Profesor Jerzy Jarowiecki był promotorem 47% ogółu rozpraw magisterskich i licencjackich podejmujących tę problematykę. Jest to efekt jego zainteresowań, jak i długoletniego prowadzenia seminariów magisterskich i licencjackich (patrz tabela 6). Dziejami prasy, monograficznym opracowaniem wybranych tytułów zainteresowali swych seminarzystów także literaturoznawcy: prof. AP dr. hab. Halina Kosętko, dr. Bożena Pietrzyk, dr. Henryk Czubała, dr. Piotr Krywak, również językoznawcy: prof. dr. hab. Maria Teresa Lizis, prof. dr. hab. Maciej Kawka i inni.

Większość z tych prac mała charakter historyczny. W 87 rozprawach seminaryjnych ich autorzy omawiają dzieje prasy danego regionu, miasta lub konkretnego tytułu prasowego na przestrzeni długich lat, wobec czego nie udało się ich zaklasyfikować do przyjętych ram chronologicznych. 196 prac magisterskich dotyczy prasy wydawanej po 1989 roku, 120 autorów zajęło się periodykami okresu Polski Ludowej, w 113 rozprawach seminaryjnych pisano o czasopiśmie wydawanych w latach 1918–1939, a 107 rozpraw odnosiło się do prasy sprzed 1918 roku.

Liczbowo najmniej prac, bo tylko dwadzieścia pięć poświęconych było czasopiśmowi wydawanym w latach 1939–1945. Tym okresem w dziejach prasy polskiej zainteresowali się seminarzyści prof. dr. hab. Jerzego Jarowieckiego. Zajmowali się oni głównie prasą konspiracyjną. Liczba tytułów czasopism wydawanych przez organizacje podziemne według badaczy szacowana jest na ponad 2000². Z tym bogatym dorobkiem wydawniczym próbowali się zmierzyć³: Jolanta Pustelnik³, Lucyna Cza-

² Dane te podał J. Jarowiecki, *Prasa w Polsce w latach 1939–1945*, [w] *Prasa polska w latach 1939–1945*, Warszawa 1980, s. 37. Inne dane zawiera *Encyklopedia wiedzy o prasie*, pod red. Juliana Maślanki, Wrocław 1976, s. 173, gdzie podano liczbę 1200 tytułów.

^{*} Przykłady prac magisterskich są wybrane ze względu na tematykę i zastosowany w niej warsztat badawczy.

³ J. Pustelnik, „Prasa konspiracyjna lat 1939–1945. Adnotowana bibliografia artykułów i rozpraw 1975–1979”, 1981, prom. prof. dr. hab. J. Jarowiecki.

ja⁴, Ewa Dziubińska⁵, Grażyna Dymańska⁶ oraz inni magistranci. Okupanci niemieccy starali się oddziaływać destrukcyjnie na poglądy i postawę polityczną społeczeństwa poprzez wydawaną przez siebie prasę dywersyjną, potocznie zwaną „gadzinową”. Ważnym dziennikiem wydawanym przez hitlerowców był „Goniec Krakowski”, którego analizą zajęła się Władysława Wójcik⁷. Ukazała dzieje tego tytułu prasowego na tle epoki i polityki prasowej GG. W tym celu badała dokumenty w Archiwum Wojewódzkim miasta Krakowa. Swą pracę wzbogaciła o aneks zawierający nazwiska, pseudonimy i kryptonimy publicystów, a także o indeks tytułów prozatorskich i poetyckich zamieszczonych w „Gońcu”.

Najczęściej opracowania są monografiami czasopism wydawanych zarówno w XIX, jak i XX wieku. Przedstawiają one historię czasopism na tle sytuacji społeczno-politycznej, opisują ich szatę graficzną, ukazują sylwetki redaktorów, nadto autorzy dokonywali analizy formalno-treściowej pisma. Opracowania monograficzne dotyczyły nie tylko tak znanych tytułów, jak: „Chimera”⁸, „Bluszcz”⁹, „Orli Lot”¹⁰, „Przekrój”¹¹, „Iskry”¹² czy „Jestem”¹³. Monograficznych omówień doczekały się też między innymi lokalne periodyki, takie jak: „Skawina”¹⁴, „Obiektyw Jasielski”¹⁵ czy „Gorczańskie Wieści”¹⁶ – pismo gminy Kamienica. O popularności opracowań monograficznych świadczy ich liczba, powstało ich ogółem 190.

Inny charakter miały opracowania bibliograficzne prasy. Powstawały bibliografie prasy polskiej za określony czas. Zawierały one spis tytułów gazet i czasopism

⁴ L. Czaja, „Prasa konspiracyjna obozu demokracji w latach 1939–1945”, 1979, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

⁵ E. Dziubińska, „Prasa konspiracyjna obozu polskich socjalistów w latach okupacji hitlerowskiej. 1939–1945”, 1980, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

⁶ G. Dymańska, „Prasa konspiracyjna powiatów brzeskiego, dąbrowskiego, tarnowskiego w latach 1939–1945 na tle ruchu oporu”, 1980, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

⁷ W. Wójcik, „Monografia «Gońca Krakowskiego»”, 1978, prom. prof. dr hab. Jerzy Jarowiecki.

⁸ Z. Zielonka, „Próba monografii «Chimery» 1901–1907”, 1979, prom. prof. dr hab. Jerzy Jarowiecki.

⁹ G. Szczepaniak, „«Bluszcz» Marii Ilnickiej. Zarys monograficzny tygodnika dla kobiet”, 1979, prom. prof. dr hab. Jerzy Jarowiecki.

¹⁰ M. Lasyk, „«Orli Lot», Miesięcznik krajoznawczy dla młodzieży. Próba monografii”, 1990, prom. prof. dr hab. Jerzy Jarowiecki.

¹¹ B. Łabno, „«Przekrój» w latach 1945–1948. Próba monografii”, 1984, prom. prof. dr hab. Jerzy Jarowiecki.

¹² E. Gutkowska, „Czasopismo dla dzieci i młodzieży «Iskry» (1923–1939). (Próba monografii)”, 1984, prom. prof. dr hab. Jerzy Jarowiecki.

¹³ L. Wójtaś, „«Jestem» w latach 1989–1996: próba monografii”, 1984, prom. prof. dr hab. Jerzy Jarowiecki

¹⁴ R. Świątek, „Lokalny miesięcznik samorządowy «Skawina» w latach 1991–1994: próba monografii”, 1995, prom. prof. dr hab. Jerzy Jarowiecki.

¹⁵ A. Gubernat, „«Obiektyw Jasielski» 1990–2001: próba monografii sublokalnego dwutygodnika”, 2002, prom. prof. dr hab. Andrzej Notkowski.

¹⁶ M. Gabrys, „«Gorczańskie Wieści» – pismo gminy Kamienica: próba monografii za lata 1996–1999”, 2000, prom. dr hab. Krzysztof Woźniakowski prof. AP.

wszystkich rodzajów, a także pism urzędowych, biuletynów, jakie pojawiły się na rynku prasowym w omawianym okresie. Autorkami tych spisów bibliograficznych były Anna Fabry¹⁷ i Renata Bojdo¹⁸. Bardziej szczegółowymi opracowaniami były bibliografie adnotowane lub analityczne zawartości czasopism, które oprócz opisów bibliograficznych sporządzanych z autopsji zaopatrzone były przeważnie w analizy dokumentacyjne, zawierały także szkice monograficzne omawianych czasopism, przykładem mogą być prace: Ewy Pękali¹⁹, Małgorzaty Kurek czy Marii Pabiańczyk. Z uwagi na pracochłonność tego typu dociekań najczęściej ograniczano się do analizowania jednego czy dwu roczników, nawet w przypadku wieloletnich wydawnictw periodycznych. Niektórymi z tych bibliografii zainteresowała się Centralna Biblioteka Górská, w jej zbiorach znajdują się prace M. Bukaczewskiej²⁰, M. Kurek²¹ oraz M. Pabiańczyk²². W pracach dokumentacyjnych o prasie danego miasta, regionu lub poszczególnych rodzajów prasy ich autorzy próbowali ustalić tytuły na podstawie dostępnych bibliografii drukowanych, katalogów prasowych czy katalogów bibliotecznych. Niektórzy, jak Anita Sobczak²³ czy Anna Stankiewicz²⁴, zdążyli dotrzeć do archiwów redakcyjnych. Próbując analizowane tytuły prasowe opisać i usystematyzować, przedstawiali warunki ich rozwoju, a także wskazywali na rolę i funkcje, jakie spełniały w omawianym okresie. Zazwyczaj do każdego z tych opracowań dołączona jest kompletna bibliografia tytułów czasopism wraz z indeksami. Opisy bibliograficzne sporządzano z autopsji lub w przypadku braku dostępności danego tytułu na podstawie innych źródeł.

Wybrana problematyka na łamach poszczególnych czasopism to kolejny typ prac z zakresu prasoznawstwa. Zajmowano się w nich między innymi problemami książki, kultury, literatury i popularyzacji nauki i techniki²⁵ w różnych polskich periodykach. Prasa bowiem odgrywa niebagatelną rolę w przekazywaniu przejawów działalności człowieka w różnych sferach życia. Periodyki opisują i opiniują, jak też oddziałują na poczynania jednostek i społeczeństw. Dzięki czasopismom zaistniała możliwość

¹⁷ A. Fabry, „Bibliografia prasy polskiej 1945–1956”, 1980, prom. prof. dr hab. Jerzy Jarowiecki.

¹⁸ R. Bojdo, „Prasa polska w latach 1971–1980 (materiały do bibliografii)”, 1989, prom. prof. dr hab. Jerzy Jarowiecki.

¹⁹ E. Pękala, „«Świt» 1872. Adnotowana bibliografia zawartości”, 1980, prom. dr J. Bujak.

²⁰ M. Bukaczewska, „«Krynica» 1873–1877 – analityczny spis zawartości”, 1982, prom. dr J. Bujak.

²¹ M. Kurek, „«Przegląd Zakopiański». Analityczno-adnotowana bibliografia zawartości za lata 1889–1900”, 1982, prom. dr J. Bujak.

²² M. Pabiańczyk, „«Gazeta Podhalańska». Adnotowany spis zawartości za lata 1913–1914”, 1982, prom. dr J. Bujak.

²³ A. Sobczak, „Bydgoski «Żołnierz Polski Ludowej» w latach (1950–1989): próba monografii”, 2000, prom. dr A. Toczek.

²⁴ A. Stankiewicz, „«Przegląd Policyjny» – tradycja a współczesność”, 1999, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

²⁵ P. Błaż, „Problematyka kulturalna na łamach «Nowej Reformy» w latach 1919–1923”, 1993, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki; K. Wnęk, „Literatura na łamach «Kłosów» 1865–1870”, 2002, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki; A. Boczar, „Popularyzacja nauki na łamach «Płomyczka» w latach 1923–1939”, 1998, prom. dr G. Wrona.

promowania na szeroką skalę nowych idei i prądów myślowych. Autorzy prac magisterskich i dyplomowych, bazując na rocznikach omawianego czasopisma, przy pomocy klucza kategorizacyjnego podejmowali próbę wykazania, jaka tematyka dominowała, jaką formę przybierały wypowiedzi prasowe, jak często pojawiały się one na jego łamach.

W 11 pracach magisterskich rozpatrywano zainteresowania i preferencje czytelnicze wobec różnych gazet i czasopism wśród uczniów różnego typu szkół. Przeanalizowano zagadnienia popularności poszczególnych tytułów pism i tematyki publikacji prasowych. Ukazano, w jakim stopniu młodzież czyta prasę i omawiano, jakie funkcje spełniają czasopisma wobec młodzieży²⁶.

W stosunkowo niewielu, bo tylko w 8 pracach seminarzyści przedstawili wyniki badań zbiorów prasy w zasobach różnych bibliotek. Przykładem takiego opracowania jest praca Zofii Kocik²⁷. Autorka kierowała się w niej zamiarem szczegółowego zbadania zbiorów prasy w tej bibliotece. Posłużyła się źródłami archiwalnymi i katalogami bibliotecznymi zbiorów seminaryjnych.

Nie zabrakło prac będących wyrazem zainteresowań artystycznych magistrantów. Próbowali w nich łączyć własne zainteresowania historią sztuki, fotografią z prasoznawstwem. Tomasz Żurek²⁸ w swej pracy scharakteryzował na przykładzie czterech polskich gazet codziennych polską fotografię prasową. Pisząc o niej starał się ukazać wszystkie mechanizmy towarzyszące jej powstawaniu oraz problemy edytorskie związane z miejscem fotografii na kolumnie. Wskazał także na rolę fotoreportera.

Omawiane gazety były przeznaczone dla różnych kręgów odbiorców.

Czasopisma dla odbiorcy uniwersalnego	213 prac
Czasopisma dla dzieci i młodzieży	109 prac
Czasopisma dla kręgów zawodowych	55 prac
Czasopisma dla kobiet	37 prac
Czasopisma dla ludu	7 prac
Czasopisma dla mężczyzn	4 prace

Tabela 1. Grupy odbiorców omawianej prasy

²⁶ A. Sieradzka, „Czytelnictwo czasopism wśród uczniów klas VI i VII szkoły podstawowej”, 2000, prom. dr L. Ippoldt; J. Bańbura, „Czytelnictwo czasopism wśród uczniów szkół średnich (na przykładzie bibliotek I Liceum Ogólnokształcącego i Technikum Łączności w Krakowie)”, 2002, prom. dr hab. J. Szocki prof. AP.

²⁷ Z. Kocik, „Zbiory prasy polskiej w Bibliotece Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie”, 2002, prom. prof. dr hab. A. Notkowski.

²⁸ T. Żurek, „Polska fotografia prasowa. Rys historyczny oraz analiza na przykładzie «Gazety Wyborczej», «Rzeczypospolitej», «Super Expressu» i «Życia» w latach 1998–2000”, 2000, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

Dane te wskazują na duże zainteresowanie wśród autorów prac pismami adresowanymi do dzieci i młodzieży. Było ich aż 109, jedynie periodyki dla uniwersalnego odbiorcy wzbudzały większe zainteresowanie wśród studentów. Prawdopodobnie wpływ na wybór tej tematyki miał kierunek kształcenia. W tej placówce naukowej przygotowuje się do pracy przyszłych nauczycieli bibliotekarzy i jednym z przedmiotów wykładanych na studiach jest literatura dla dzieci i młodzieży.

Doczekały się rozpraw tak znane periodyki dziecięce, jak: „Świerszczyk”²⁹, „Płomyczek”³⁰, „Płomyk”³¹ czy „Filipinka”³², a także zainteresowano się tymi mniej znanymi tytułami prasowymi, jak „Płomień”³³ czy „Przyjaciół”³⁴. W przypadku tego ostatniego czasopisma, które ukazywało się w latach 1945–1951, nie zachowały się żadne materiały archiwalne, brak też jakichkolwiek opracowań na jego temat, jedynie wspomniano o nim w opracowaniach ogólnych o prasie dla dzieci i młodzieży. W latach dziewięćdziesiątych prasa dziecięca poszerzyła swoją ofertę tytułową, nastąpiły też przeobrażenia, głównie w sferze jakości. Pojawiły się nowe gatunki tej prasy: czasopisma edukacyjne, czasopisma telewizyjne czy szaradowe. Nowe tytuły oferowali młodym odbiorcom wydawcy prywatni, również Kościół katolicki wystąpił z akcją wydawniczą. Współcześnie nie ma takiego współdziałania czasopism i szkoły, jak to było przed laty. Zerwano z obowiązującą w warunkach polskich zasadą wydawania tego rodzaju periodyków uwzględniającą kategorie wiekowe. Edyta Gabryś³⁵ zaproponowała nową klasyfikację tej grupy czasopism. O transformacji periodyków dziecięco-młodzieżowych pisali również Marcin Rosadziński³⁶ i Monika Batko³⁷. Do tej grupy prasy należy zaliczyć gazetki samodzielnie wydawane przez uczniów. Prasą szkolną zainteresował się Marek Smoła³⁸. W swej pracy seminaryjnej próbował ustalić stan ilościowy prasy szkolnej wydawanej na terenie krakowskiego okręgu szkol-

²⁹ A. Cwykiel, „«Świerszczyk» w latach 1945–1989: próba monografii”, 1998, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki; D. Rajzer, „«Świerszczyk» – tygodnik dla młodszych dzieci (1945–1985). Próba monografii”, 1987, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

³⁰ G. Maniak, „«Płomyczek» w latach 1953–1970. (Próba monografii)”, 1986, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki; D. Doniec, „«Płomyczek» w latach 1927–1939”, 1987, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

³¹ E. Mostek, „Monografia «Płomyka» za lata 1975–1979”, 1982, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki; M. Linek, „«Płomyk» w latach 1945/46–1952/53”, 1996, prom. dr B. Pietrzyk.

³² A. Pająk, „«Filipinka» w latach 1989–1996, próba monografii”, 1998, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

³³ A. Puzon, „Monografia «Płomienia» – czasopisma dla młodzieży szkół średnich”, 1987, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

³⁴ B. Prus, „Monografia czasopisma «Przyjaciół» 1945–1951”, 1987, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

³⁵ E. Gabryś, „Czasopisma dla dzieci w dobie transformacji prasy w latach 1989–1994”, 1994, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

³⁶ M. Rosadziński, „Czasopiśmiennictwo dziecięce w latach 1989–1999: ogólna charakterystyka i próba porównania z latami wcześniejszymi (lata 80-te)”, 2001, prom. prof. dr hab. A. Notkowski.

³⁷ M. Batko, „Prasa dla dzieci i młodzieży w latach 1989–1994: nurty, tendencje, zmiany bibliografii”, 1995, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

³⁸ M. Smoła, „Prasa szkolna na terenie okręgu szkolnego krakowskiego w latach 1918–1939”, 1987, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

nego w okresie dwudziestolecia międzywojennego, badał warunki jej powstania i funkcjonowania. W tych badaniach pomocne mu były bibliografie specjalne, katalogi i spisy czasopism oraz katalogi biblioteczne. Na temat tego rodzaju prasy powstało 8 prac magisterskich. Do grupy czasopism dla dzieci i młodzieży należy zaliczyć prasę harcerską. Poświęcono jej 6 prac magisterskich. Pisano o najstarszym periodyku harcerskim, jakim był „Skaut”³⁹ wydawany we Lwowie w latach 1911–1939, prasie Szarych Szeregów⁴⁰, zainteresowano się też organem prasowym Naczelnictwa ZHP, jakim był miesięcznik „Harcerstwo”⁴¹. Kolejna grupa odbiorców tego typu prasy to studenci. Na temat prasy studenckiej powstało 6 prac magisterskich. Ten rodzaj wydawnictw opisała i scharakteryzowała Bożena Wrona⁴². Pisała o krakowskich czasopismach akademickich wydawanych w okresie autonomii galicyjskiej. Dotarła do egzemplarzy tych czasopism w Archiwum Państwowym miasta Krakowa, poszukiwania prowadziła również w Archiwum UJ, jak i w Bibliotece PAN w Krakowie. Dla młodego odbiorcy wydawały czasopisma organizacje młodzieżowe, o nich pisali między innymi Barbara Kowalik⁴³, Małgorzata Gawlik⁴⁴, Artur Kobielski, Zbigniew Morel⁴⁵. Ważną grupą odbiorców wydawnictw periodycznych są kobiety, świadczyć o tym może liczba opracowań poświęconych prasie kobiecej (36 prac magisterskich). Studenci na seminariach analizowali tak znane tytuły prasowe, jak „Bluszcz”⁴⁶, którego redaktorką była Maria Ilnicka, magazyn „As”⁴⁷ oraz bardzo popularne wśród czytelniczek „Przyjaciółka”⁴⁸ czy „Zwierciadło”⁴⁹ lub „Twój Styl”⁵⁰. Do prasy kobie-

³⁹ B. Jastrzębska, „Monografia czasopisma harcerskiego «Skaut» (1918–1939)”, 1995, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

⁴⁰ J. Wiatr, „Centralna prasa Szarych Szeregów w latach 1939–1945”, 1978, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

⁴¹ K. Małyszka-Wyporska, „Monografia miesięcznika harcerskiego «Harcerstwo» 1945–1975”, 1978, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

⁴² B. Wrona, „Krakowskie czasopisma akademickie wydawane w okresie autonomii galicyjskiej”, 1989, prom. prof. dr hab. R. Ergetowski.

⁴³ B. Kowalik, „«Młoda Polska». Monografia czasopism Małopolskiego Związku Młodzieży w okresie międzywojennym”, 1991, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

⁴⁴ M. Gawlik, „Prasa Związku Młodzieży Wiejskiej w latach 1944–1976”, 1987, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

⁴⁵ Z. Morel, „Czasopisma Związku Młodzieży Polskiej”, 1990, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

⁴⁶ A. Sęga, „Publicystyka J.I. Kraszewskiego w «Bluszczu» w latach 1868–1886”, 1988, prom. dr hab. H. Bursztyńska prof. AP.

⁴⁷ J. Mazur, „Monografia ilustrowanego magazynu «As» ukazującego się w Krakowie w latach 1935–1939”, 1983, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

⁴⁸ M. Marchewka, „Monografia «Przyjaciółki» 1948–1956”, 1998, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

⁴⁹ A. Kapałka, „«Zwierciadło» w latach 1985–1995 próba monografii pisma w epoce przekształceń prasy polskiej”, 2001, prom. prof. dr hab. A. Notkowski.

⁵⁰ A. Otfinowski, „«Twój Styl» próba monografii współczesnego czasopisma kobiecego”, 1999, prom. prof. dr hab. A. Notkowski.

cej zaliczana jest przez badaczy prasa rodzinna. Pisała o niej Jolanta Szczerba⁵¹, która próbowała zarejestrować wszystkie tytuły czasopism, jakie ukazywały się na rynku wydawniczym od roku 1989 do 1994. Starła się ukazać wartości, jakie propagowały one w tych latach w porównaniu z periodykami z lat wcześniejszych.

W latach dziewięćdziesiątych na polskim rynku prasowym pojawiły się periodyki przeznaczone dla panów. Ustalenia ich tytułów podjęły się Renata Karcz⁵², jak i Magdalena Włudyka⁵³, analizą „Playboya” zajęła się Elżbieta Wojcieszak⁵⁴.

Studenci na seminarium profesora Romana Jaskuły zainteresowali się prasą dla ludu. Omówień doczekały się takie periodyki, jak: „Wiarus”⁵⁵ księdza Prusinowskiego, „Wielkopolanin”⁵⁶ i inne.

Czasopisma dla kręgów zawodowych przeznaczone są dla wąskiego grona odbiorców, są one zindywidualizowane pod względem tematycznym, obejmują różne dziedziny wiedzy. Te, które stały się tematem prac seminaryjnych przeznaczone były dla bibliotekarzy, lekarzy, nauczycieli, językoznawców, a także prawników. Inny krąg odbiorców tej grupy czasopism stanowi wojsko i policja. W dziewięciu opracowaniach można prześledzić dzieje tej grupy czasopism. Danuta Kudewicz⁵⁷ starała się w swej pracy omówić wychowawczą rolę prasy wojskowej, swe badania prowadziła w 6. Pomorskiej Dywizji Powietrzno-Desantowej.

Ze względu na tematykę omawiane czasopisma trzeba podzielić na następujące rodzaje:

Rodzaje czasopism	Liczba prac
1	2
Czasopisma o treści ogólnej	138 prac magisterskich + 5 prac licencjackich
Czasopisma religijne	25 prace magisterskich + 1 praca licencjacka
Czasopisma sensacyjno-obyczajowe	17 prac magisterskich
Czasopisma sportowo-turystyczne	12 prac magisterskich
Czasopisma fachowe	75 prac magisterskich + 2 prace licencjackie

⁵¹ J. Szczerba, „Czasopisma rodzinne w latach 1989–1994 na tle tradycji”, 1996, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

⁵² R. Karcz, „Czasopisma dla panów jako nowe zjawisko polskiego rynku prasowego lat 90-tych (na wybranych przykładach)”, 2003, prom. dr hab. K. Woźniakowski prof. AP.

⁵³ M. Włudyka, „Współczesne czasopiśmiennictwo dla mężczyzn w Polsce w latach 1989–2001”, 2002, prom. prof. dr hab. A. Notkowski.

⁵⁴ E. Wojcieszak, „Świat «Playboya». Polska edycja amerykańskiego miesięcznika dla mężczyzn. Ogólna charakterystyka pisma, jego zawartość tematyczna i treść”, 2000, prom. prof. dr hab. A. Notkowski.

⁵⁵ A. Mrozowicz, „«Wiarus» księdza Prusinowskiego (1849–1850) zarys monograficzny”, 1993, prom. dr hab. R. Jaskuła prof. AP.

⁵⁶ S. Noszka, „«Wielkopolanin» (1848–1950) próba monografii”, 1993, prom. dr hab. R. Jaskuła prof. AP.

⁵⁷ D. Kudewicz, „Wychowawcza rola prasy wojskowej na przykładzie 6 Pomorskiej Dywizji Powietrzno-Desantowej”, 1980, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

1	2
Czasopisma naukowe i popularnonaukowe	73 prace magisterskie + 4 prace licencjackie
Czasopisma kulturalno-literackie	103 prace magisterskie + 2 prace licencjackie
Czasopisma artystyczne	6 prac magisterskich

Tabela 2. Tematyka czasopism będących przedmiotem zainteresowania autorów prac magisterskich i licencjackich

Bardzo często, jak wynika z tego zestawienia, tematem prac stawały się czasopisma kulturalno-literackie. Do tej grupy zaliczymy prace poświęcone periodykom literackim, jak „Chimera”⁵⁸, „Kłosy”⁵⁹, „Życie Literackie”⁶⁰, „Kultura Paryska”⁶¹ lub „Kurier Literacko-Naukowy”⁶², czasopismom społeczno-kulturalnym: „Światowid”⁶³, „Kamena”⁶⁴ czy „Wiadomości Kulturalne”⁶⁵ oraz prasie literacko-rozrywkowej („Mrówka”, „Diabeł”, „Wróble na Dachy”⁶⁶). Pisano o nich zazwyczaj ze względu na ich wysoki poziom artystyczny i literacki, jak i z uwagi na to, że na ich łamach informowano o nowych prądach w literaturze i sztuce.

Należy zwrócić uwagę na dużą liczbę opracowań na temat prasy fachowej; wśród tej grupy aż 34, prace w tym 2 licencjackie, zajmowały się czasopismami bibliotekarskimi i księgarskimi. Opracowań doczekały się takie periodyki, jak: „Bibliotekarz”, „Poradnik Bibliotekarza”, „Biblioteka w Szkole”⁶⁷. Tak duży udział ilościowy

⁵⁸ Z. Zielonka, „Próba monografii «Chimery» 1901–1907”, 1979, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

⁵⁹ D. Romanowski, „Literatura polska na łamach «Kłosów» (1865–1890)”, 1999, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki

⁶⁰ E. Gaj, „Problematyka książki, bibliotek, i czytelnictwa na łamach «Życia Literackiego» w latach 1985–1990”, 1998, prom. dr hab. J. Szocki pof. AP

⁶¹ B. Jadach-Zygadło, „«Paryska Kultura» w latach 1947–1981 (próba monografii)”, 1993, prom. dr hab. J. Jarowiecki.

⁶² A. Chwietkiewicz, „«Kurier Literacko-Naukowy» w latach 1925–1934. Próba monografii”, 1989, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

⁶³ B. Gwóźdź, „Krakowski tygodnik «Światowid» 1924–1939. Monografia ilustrowanego magazynu informacyjnego”, 1998, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

⁶⁴ E. Kaczyńska, „«Kamena» w latach 1933–1939 próba monografii”, 1998, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

⁶⁵ A. Sosin, „Zagadnienia książki biblioteki i czytelnictwa na łamach «Wiadomości Kulturalnych» (1994–1998)”, 1999, prom. dr hab. K. Woźniakowski prof. AP.

⁶⁶ I. Ciepiał, „Problematyka księgoznawcza na łamach lwowskich czasopism «Mrówka» i «Towarzysz» (1869–1871)”, 2004, prom. dr hab. Maria Konopka prof. AP; A. Morys, „«Diabeł» (1869–1922) jako krakowskie czasopismo humorystyczno-satyryczne”, 2002, prom. dr hab. H. Kramarz prof. AP; E. Stanek, „Próba monografii czasopisma humorystyczno-satyrycznego «Wróble na Dachy»”, 1993, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

⁶⁷ E. Wilusz, „«Bibliotekarz» próba monografii”, 2000, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki; B. Stefanik, „«Poradnik Bibliotekarza» monografia i bibliografia zawartości za lata 1989–1997”, 1999, prom. dr B. Góra; E. Czader, „«Biblioteka w Szkole» (1991–1997) monografia i bibliografia zawartości”, prom. dr B. Góra.

fachowej prasy bibliotekarskiej jest związany z profilem kształcenia, jak i przyszłym zawodem magistrantów.

Jak wynika z przedstawionego zestawienia pisano także o prasie religijnej. Analizowano tytuły prasowe przeznaczone dla stanu duchownego, jak „Currenda”⁶⁸, oraz dla ludzi świeckich z różnych środowisk społecznych („Niedziela”, „Rycerz Niepokalanej”, „Znak”⁶⁹). Były one adresowane do rozmaitych grup wiekowych, ich czytelnikami były osoby dorosłe, nastolatki i dzieci („Promyczek Dobra”). Zmiany ustrojowe i gospodarcze wpłynęły korzystnie na rozwój ilościowy tego typu prasy. Jak wykazała Jolanta Pilarska⁷⁰ w pracy magisterskiej, w Archidiecezji Krakowskiej w latach 1989–1993 wydawano 118 tytułów czasopism katolickich⁷¹. Ich wykaz sporządziła między innymi na podstawie wywiadu z osobami odpowiedzialnymi za ich wydawanie. Jak wynika z bibliografii sporządzonej przez autorkę najliczniejszą grupę periodyków stanowi prasa parafialna. Wydawcami prasy religijnej są także inne wspólnoty wyznaniowe, jak Polski Narodowy Kościół Katolicki – wydawca miesięcznika „Polska Odrodzona”, o którym pisała Ewa Łuszkak⁷², czy Kościół Ewangelicko-Augsburski, którego wielu wyznawców jest na Górnym Śląsku. Dorobek wydawniczy tej wspólnoty przedstawiła Jadwiga Badura⁷³. Uwagę swą skupiła na miesięczniku pt. „Ewangelik Pszczyński”. Jego dzieje i rozwój ukazała na tle rozwoju miasta Pszczyny.

Dla analizy zasięgu oddziaływania czasopism będących przedmiotem prac magisterskich i licencjackich można by je podzielić następująco:

Prasa ponadogólnokrajowa	13 prac
Prasa ogólnopolska	198 prace
Prasa regionalna	54 prace
Prasa lokalna	135 prac
Prasa sublokalna	71 prac

Tabela 3. Zasięg oddziaływania czasopism będących przedmiotem prac magisterskich i licencjackich

⁶⁸ M. Sieroń, „Currenda», pismo urzędowe Diecezji Tarnowskiej (1851–1939)”, 2001, prom. prof. dr hab. M. Kawka.

⁶⁹ B. Brzegowa, „Z dziejów tygodnika «Niedziela» 1926–1939: rekonesans badawczy”, 2001, prom. dr hab. H. Kosętko prof. AP; K. Mazgaj, „Rycerz Niepokalanej» w latach 1922–1939. Próba monografii”, 1992, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki; K. Dzięciel, „Znak» katolicki miesięcznik kulturalny w latach 1980–2003”, 2004, prom. dr hab. M. Konopka prof. AP.

⁷⁰ J. Pilarska, „Prasa katolicka Archidiecezji Krakowskiej w latach 1989–1993”, 1995, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

⁷¹ Dane na podstawie: J.J. Bojarski, A.L. Gzella, *Katalog prasy i wydawnictw katolickich*, Lublin 1994, s. 155.

⁷² E. Łuszkak, „«Polska Odrodzona» pismo poświęcone sprawom społecznym i oświatowym i religijnym próba monografii”, 1991, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

⁷³ J. Badura, „«Ewangelik Pszczyński» (1992–1997) monografia i bibliografia zawartości czasopisma”, 1999, prom. dr B. Góra.

Zwraca uwagę duża liczba prac o prasie lokalnej i sublokalnej. Nowa sytuacja społeczno-polityczna w Polsce po 1989 roku sprzyjała powstawaniu i rozwojowi tego typu prasy. Ambicją każdej gminy stało się posiadanie własnego organu prasowego kształtującego lokalną opinię informacyjną i odbudowującego lokalne więzi międzyludzkie. Często studenci decydowali się na omówienie prasy swego miasta czy regionu ze względu na lokalny patriotyzm, a także większą możliwość dotarcia do archiwów redakcyjnych. Można sądzić, że również dlatego, bo są one autorom dobrze znane i przez nich preferowane, także przez ich najbliższe otoczenie. Za przykład może posłużyć praca Romana Świątka o miesięczniku „Skawina”⁷⁴, którego był jednym z redaktorów. Niekiedy emocjonalny stosunek do opisywanych zjawisk mógł zmniejszyć krytycyzm w ocenie ich znaczenia. Ten rodzaj prasy omawiano na tle wcześniejszych inicjatyw wydawniczych, przedstawiano organizację i funkcjonowanie pisma, analizowano szatę graficzną, jak i treści, jakie były przedstawiane na ich łamach. W niektórych pracach próbowano też zbadać recepcję danej gazety wśród czytelników.

Najwięcej uwagi, zapewne ze względu na umiejscowienie Instytutu, poświęcono prasie krakowskiej, bo w 94 przypadkach. Wybór tego ośrodka prasowego nie był przypadkowy. Kraków bowiem był kolebką polskiej prasy, a do dziejów dziennikarstwa wpisało się wiele ważnych tytułów prasowych, które były redagowane w tym mieście. Dużym zainteresowaniem cieszyła się także prasa lwowska: 46 prac, w których ją opisano, powstało w latach dziewięćdziesiątych XX w. i było to skutkiem małej liczby opracowań poświęconych tak ważnemu wówczas ośrodkowi wydawniczemu oraz cyklicznych konferencji naukowych zatytułowanych: „Kraków–Lwów”. Nie tylko te ważne ośrodki prasowe, jak Kraków, Lwów czy Warszawa znalazły się w kręgu zainteresowań seminarzystów, ale także mniejsze, jak Sanok, Gorlice, Bielsko, Żywiec, Bochnia i inne. Nie ograniczono się do obszaru Polski południowej czy terenu dawnej Galicji, dowodem na to może być 11 prac magisterskich poświęconych prasie ukazującej się w Poznaniu, a pisanych pod kierunkiem profesora Romana Jaskuły. Zajmowano się także prasą ukazującą się poza granicami naszego kraju. Na temat prasy polonijnej powstały 4 prace, w których magistranci zajmowali się prasą polonijną w Nadrenii Westfalii, Chicago i w Wielkiej Brytanii. Decydowano się na wybór tej tematyki z powodów osobistych (np. Iwona Lehman), jak również przez kontakty z Polonią⁷⁵.

W niewielu pracach seminaryjnych zainteresowano się zawodem dziennikarza. W ośmiu przypadkach próbowano przybliżyć sylwetki niektórych przedstawicieli tej grupy zawodowej, jak: Franciszka Martynowskiego, Tadeusza Żulińskiego i Józefa

⁷⁴ R. Świątek, „Lokalny miesięcznik samorządowy «Skawina» w latach 1991–1994 próba monografii”, 1995, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

⁷⁵ I. Lehman, „Współczesna prasa polonijna na terenie Nadrenii Północnej Westfalii w latach 1991–2001”, 2003, prom. dr hab. K. Woźniakowski prof. AP; J. Guśpiel, „Katalog polskich czasopism wydawanych w Wielkiej Brytanii /zbiory Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie”, 1991, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki; D. Dudek, „Prasa polonijna w Chicago w latach 1989–1990”, 1991, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

Ignacego Kraszewskiego⁷⁶. Dwie prace traktują o pozycji społecznej i organizacjach zawodowych dziennikarzy w latach dwudziestych minionego wieku, poświęcając najwięcej miejsca Związkowi Dziennikarzy Rzeczypospolitej Polskiej i Syndykatowi Dziennikarzy Krakowskich (Anna Woś, Wiesław Magiera⁷⁷). Brakuje natomiast prac o obecnie działających organizacjach dziennikarskich i o kreowaniu przez redaktorów naszej rzeczywistości, bo – jak pisał Andrzej Paczkowski⁷⁸ – prasa jest czwartą władzą i z tego powodu oceniać ją powinni politolodzy.

Niezwykle intensywny w ostatnich latach rozwój sieci komputerowych i sprzętu elektronicznego oraz ciągle wzrastający dostęp do zasobów elektronicznych spowodował pojawienie się wydawnictw periodycznych udostępnianych poprzez sieć. Jak podają Anna Kaproń i Bronisław Żurawski według stanu na dzień 27.11.1997 roku było 556 czasopism elektronicznych⁷⁹. Ten nowy typ wydawnictw został dostrzeżony przez studentów Instytutu. Pracę magisterską poświęconą elektronicznym czasopismom naukowym napisała Krystyna Prusak⁸⁰. Wykazała korzyści wynikające z ich istnienia oraz przestawiła rolę i miejsce tych nowych nośników informacji w bibliotekach.

Ten z konieczności pobieżny przegląd prac magisterskich i licencjackich, jakie powstały w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa nie oddaje w pełni obrazu naukowo-dydaktycznego dorobku, jedynie pozwala się zorientować w kierunkach badań nad prasą w tym Instytucie. Stanowią one wkład do naukowej działalności Instytutu i uzupełniają lub poszerzają badania w nim prowadzone.

Autorzy prac magisterskich i licencjackich stosowali w nich różnorodne metody badawcze, jak: analizę zawartości prasy, krytykę i analizę źródeł, metodę bibliograficzną, statystyczną, a także badania sondażowe, jak ankieta i wywiad. Przejrzane przeze mnie losowo 63 prace zaopatrzone były w bogaty aparat badawczy w postaci różnego rodzaju indeksów i zestawień bibliograficznych. Cenne są w nich bibliografie załącznikowe, które ujawniają źródła, na jakich seminarzyści opierali swe prace. W wielu z nich autorom udało się dotrzeć do nieznanymi materiałami archiwalnymi, wszystkie te informacje wymagają weryfikacji w późniejszych opracowaniach syntetycznych. O dużej wartości pod względem merytorycznym i sprawności opisu nie-

⁷⁶ M. Miksa, „Franciszek Ksawery Martynowski – redaktor i publicysta”, 1986, prom. dr J. Bujak; A. Bąk, „Tadeusz Żuliński redaktor i publicysta”, 1979, prom. dr J. Bujak; A. Kita, „Bibliografia adnotowana publicystyki Józefa Ignacego Kraszewskiego w wybranych czasopismach warszawskich za lata 1868–1885”, 1988, prom. dr hab. H. Bursztyńska prof. AP.

⁷⁷ W. Magiera, „Problematyka pierwszych organizacji dziennikarskich a Związek Dziennikarzy Rzeczypospolitej Polskiej”, 1983, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki; A. Woś, „Syndykat Dziennikarzy Krakowskich w dwudziestolecu międzywojennym”, 1984, prom. prof. dr hab. J. Jarowiecki.

⁷⁸ A. Paczkowski, *Czwarta władza*, Warszawa 1973, s. 5.

⁷⁹ A. Kaproń, B. Żurawski, *Elektroniczne wydawnictwa periodyczne w Polsce*, [w:] *Książka i prasa w systemie komunikacji społecznej*, pod red. Marii Judy, Lublin 2002, s. 247.

⁸⁰ K. Prusak, „Polskie elektroniczne czasopisma naukowe – powstanie i charakterystyka wybranych czasopism”, 2003, prom. prof. dr hab. M. Kawka.

których prac świadczy opublikowanie ich fragmentów na łamach prasy fachowej, jak w przypadku Marka Glogiera, Beaty Łaszewskiej czy Władysławy Wójcik⁸¹.

Rok obrony	Liczba prac magisterskich i licencjackich
1977	11
1978	11
1979	11
1980	29
1981	7
1982	14
1983	16
1984	14
1985	9
1986	15
1987	10
1988	7
1989	18
1990	19
1991	18
1992	12
1993	26
1994	23
1995	30
1996	36
1997	10
1998	62
1999	60
2000	44
2001	19
2002	47
2003	45
2004	43

Tabela 4. Liczba prac magisterskich i licencjackich z zakresu prasoznawstwa obronionych w latach 1977–2004

⁸¹ M.T. Glogier, *Przegląd czasopism polskich mniejszości religijnych w latach 1944–1990*, „Kwartalnik Historii Prasy Polskiej” 1993, z. 1, s. 81–92; 1992, z. 1, s. 81–93; B.E. Łaszewska, „Rocznik Świdnicki” 1973–1987 (na tle działalności Towarzystwa regionalnego Ziemi Świdnickiej), „Rocznik Świdnicki” 1990/91, s. 119–154; W. Wójcik, „Goniec Krakowski” 1939–1945, [w:] *Polska prasa konspiracyjna lat 1939–1945 i początki prasy w Polsce Ludowej*, red. M. Adamczyk i J. Jarowiecki, Kraków 1980, s. 179–189; W. Wójcik, „Goniec Krakowski” jako narzędzie propagandy hitlerowskiej (1939–1945), „Kwartalnik Historii Prasy Polskiej” 1980, z. 3, s. 179–188.

Nazwisko i imię promotora	Liczba prac
Doc. dr hab. Bar-Święch Irena	10
Dr Batorowska Hanna	1
Dr Bujak Jan	22
Dr hab. Bursztyńska Halina prof. AP	7
Dr Chelstowski Edward	4
Dr Czerni Józef	1
Dr Czubała Henryk	3
Prof. dr hab. Ergetowski Ryszard	9
Dr Frączyk Tadeusz	2
Dr Góra Barbara	4
Dr Guśpiel Maria	2
Dr Ippoldt Lidia	4
Prof. dr hab. Jarowiecki Jerzy	313
Dr hab. Jaskuła Roman prof. AP	18
Dr Jazowska-Gumulska Maria	5
Dr Kamińska-Czubała Barbara	1
Prof. dr hab. Kawka Maciej	7
Dr Kleszcz Franciszek	1
Dr hab. Konopka Maria prof. AP	10
Dr hab. Kosętka Halina prof. AP	16
Dr hab. Kramarz Henryka prof. AP	7
Dr Krywak Piotr	11
Prof. dr hab. Lizio Maria Teresa	1
Prof. dr hab. Notkowski Andrzej	90
Dr Pieczonka Marek	1
Dr Pietrzyk Bożena	5
Dr Radwańska Maria	3
Dr Sokół Zofia prof. AŚ	1
Prof. dr hab. Szelińska Wacława	11
Dr hab. Szocki Józef prof. AP	30
Dr Toczek Alfred	12
Dr hab. Woźniakowski Krzysztof prof. AP	22
Dr Wójcik Ewa	9
Dr Wójcik Władysława	2
Dr Wrona Grażyna	17
Dr Zięba Michał	4

Tabela 5. Wykaz promotorów prac magisterskich i licencjackich o tematyce prasoznawczej w latach 1977–2004

Wykaz tytułów czasopism analizowanych w pracach magisterskich i licencjackich napisanych w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa AP

„Aktualne Problemy Informacji i Dokumentacji Naukowej”	2
„Alma Mater”	1
„Almanach Muszyny”	1
„Almanach Sądecki”	2
„As”	1
„Bajtek”	1
„Białostoczczyzna”	1
„Biblioteka w Szkole”	1
„Biblioteka Warszawska”	1
„Bibliotekarz”	3
„Biesiada Literacka”	1
„Biuletyn COMSN”	1
„Biuletyn Informacyjny”	1
„Biuletyn Społecznego Komitetu Ochrony Zabytków Krakowa”	2
„Bluszcz”	3
„Charaktery”	1
„Chata”	1
„Chimera”	1
„Chrońmy Przyrodę Ojczyznę”	1
„Cosmopolitan”	1
„Currenda”	1
„Czas”	3
„Czyn Młodzieży Polskiego Czerwonego Krzyża”	1
„Dekada Literacka”	1
„Demokrata Polski”	1
„Diabeł”	1
„Dunajec”	1
„Dziennik Domowy”	1
„Dziennik Literacki”	8
„Dziennik Mód Paryskich”	1
„Dziennik Polski”	6
„Dziennik Zachodni”	1
„Dzwonek”	1
„Echo Krakowa”	2
„Elle”	1
„Ewangelik Pszczyński”	1
„Fantastyka”	4
„Fenix”	1
„Filipinka”	3

„Film”	1
„Focus”	1
„Gazeta Bieszczadzka”	1
„Gazeta Gorlicka”	2
„Gazeta Jarocińska”	1
„Gazeta Kartuska”	1
„Gazeta Krakowska”	3
„Gazeta Lecka”	1
„Gazeta Lwowska”	3
„Gazeta Myślenicka”	1
„Gazeta Podhalańska”	1
„Gazeta Raciborska”	1
„Gazeta Rybnicka”	2
„Gazeta Rzeszowska”	1
„Gazeta Wyborcza”	1
„Gazeta Żywiecka”	2
„Głos Narodu”	1
„Głos Nauczycielski”	2
„Głos Zabrze”	1
„Głos Ziemi Oświęcimskiej”	1
„Gminne Nowiny. Tygodnik Rady Gminy Lipnica Wielka”	1
„Goniec Krakowski”	2
„Goniec Polski”	1
„Gorczańskie Wieści”	1
„Górnik”	1
„Gronie”	1
„Guliwer”	1
„Harcerstwo”	1
„Ilustrowany Kurier Codzienny”	2
„Iskry”	3
„Jantarowe Szlaki”	1
„Jastrząb”	1
„Jestem”	2
„Język Polski”	1
„Język Polski dla klas IV–VIII”	1
„Język Polski w Szkole Średniej”	1
„Kamena”	1
„Karta”	1
„Karta Groni”	1
„Klub dla Ciebie”	1
„Kłosa”	3
„Kobieta Współczesna”	1
„Kontynenty Azja Afryka Ameryka Łacińska”	1

„Korso”	1
„Kółko Rodzinne”	1
„Krakus”	1
„Kronika Gminy i miasta Skała”	1
„Kronika Miasta Poznania”	1
„Kronika Powszechna”	1
„Kronika Wielkopolska”	1
„Krynica”	1
„Krzyż a Miecz”	1
„Księga Świata”	1
„Kultura i Społeczeństwo”	1
„Kultura Jutra”	1
„Kultura Paryska”	1
„Kultura Polska”	1
„Kurier Codzienny”	1
„Kurier Literacko-Naukowy”	1
„Kurier Lwowski”	1
„Kurier Sławkowski”	1
„Kurier Wileński”	1
„Kuźnia Młodych”	1
„Kwartalnik Historii Prasy Polskiej”	1
„Kwartalnik Historyczny”	3
„La Salette. Posłaniec Matki Bożej Saletyńskiej”	1
„Lech”	1
„Lwowianin”	1
„Magic Basket-Ball”	1
„Mały Świątek”	1
„Mazur Ostródzki”	1
„Megaron”	1
„Miesięcznik Żydowski”	1
„Miś”	1
„Młoda Polska”	1
„Młody Technik”	2
„Młody Zawodowiec”	1
„Moje Pisemko”	1
„Motywy”	1
„Mówią wieki”	3
„Mrówka”	1
„Muzeum”	2
„Na przełaj”	2
„Na sieradzkich szlakach”	1
„Na Spiszu”	1
„Na szerokim świecie”	1

„Najwyższy Czas”	1
„Nie”	1
„Nie z tej ziemi”	1
„Niedziela”	2
„Nieznany Świat”	2
„Notatki Berlińskie”	1
„Notes Wydawniczy”	1
„Nowa Fantastyka”	1
„Nowa Książka”	1
„Nowa Reforma”	1
„Nowiny”	4
„Nowiny Nyskie”	1
„Nowiny Raciborskie”	2
„Nowy Głos Przemyski”	1
„Nowy Kurier Warszawski”	1
„Nowy Medyk”	1
„Nowy Nurt”	1
„Obiektyw Jasielski”	1
„Odra”	1
„Ognisko Domowe”	1
„Opole”	1
„Orędownik Naukowy”	1
„Orli Lot”	1
„Palestra”	1
„Pamiętnik Gospodarski”	1
„Pamiętnik Literacki”	1
„Pamiętnik Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego”	1
„Pani”	1
„Pani Domu”	1
„Pedagogium”	1
„Pediatria Polska”	1
„Piłka Nożna”	1
„Playboy”	1
„Płomień”	1
„Płomyczek”	9
„Płomyk”	2
„Pod fabrycznym dachem”	1
„Podkarpacie”	1
„Pogoń”	1
„Pogórze. Ziemia Ropczycka”	1
„Polityka”	4
„Polska Odrodzona”	1
„Polska Zbrojna”	1

„Poradnik Bibliotekarza”	3
„Poradnik Domowy”	1
„Posłaniec Serca Jezusowego”	1
„Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej”	1
„Prawda”	1
„Problemy”	1
„Promyczek Dobra”	1
„Przebudzenie”	1
„Przegląd Akademicki”	1
„Przegląd Biblioteczny”	1
„Przegląd Humanistyczny”	1
„Przegląd Lekarski”	1
„Przegląd Lwowski”	1
„Przegląd Policyjny”	1
„Przegląd Polski”	1
„Przegląd Słowiański”	1
„Przegląd Tygodniowy”	1
„Przegląd Współczesny”	1
„Przegląd Zakopiański”	1
„Przekrój”	4
„Przełom”	5
„Przewodnik Gimnastyczny”	1
„Przewodnik Katolicki”	1
„Przewodnik Naukowo-Literacki”	1
„Przyjaciół”	1
„Przyjaciół Domowy”	1
„Przyjaciół Dzieci”	1
„Przyjaciół Ludu Łecki”	1
„Przyjaciółka”	3
„Przyroda i Przemysł”	1
„Przyszłość”	1
„Robotnik”	1
„Rocznik Przemyski”	1
„Rocznik Sądecki”	2
„Rocznik Słowistyczny”	1
„Rocznik Świdnicki”	1
„Ruch Pedagogiczny”	1
„Rybnickie Nowiny”	1
„Rycerz Niepokalanej”	1
„Rzeczpospolita”	1
„7 [Siedem] dni”	1
„Silva Rerum”	1
„Siódma Prowincja”	1

„Skaut”	1
„Skawina”	1
„Słowo Polskie”	2
„Spójnia”	1
„Student”	1
„Studia o Książce”	1
„Super Express”	1
„Super Nowości”	1
„Sztandar Polski”	1
„Świat”	1
„Świat Książki”	1
„Świat Młodych”	3
„Świat Nauki”	1
„Światowid”	1
„Świerszczyk”	4
„Świt”	1
„Tarnowskie Azoty”	1
„Taternik”	1
„Teatr”	1
„Tekka Zamojska”	1
„TeMi”	1
„Tempo Dnia”	1
„Towarzysz”	1
„Trybuna”	1
„Twój Styl”	4
„Twórczość”	3
„Tydzień”	1
„Tydzień Literacki Artystyczny Naukowy i Społeczny”	1
„Tydzień Polityczny, Naukowy, Literacki, Artystyczny”	1
„Tygodnik Ilustrowany”	1
„Tygodnik Lwowski”	3
„Tygodnik Mód i Powieści”	1
„Tygodnik Naukowy”	1
„Tygodnik Naukowy i Literacki”	1
„Tygodnik Powszechny”	3
„Tygodnik Przemyski”	1
„Tygodnik Sanocki”	1
„Tygodnik Zamojski”	1
„Tylko Rock”	1
„W słońcu”	1
„Waga i Miecz”	1
„Warta „	1
„Weteran Poznański”	1

„Wędkarz Polski”	1
„Wędrowiec”	1
„Wiadomości Brzozowskie”	1
„Wiadomości Kalwaryjskie”	1
„Wiadomości Kulturalne”	1
„Wiadomości Numizmatyczne”	1
„Wiarus”	1
„Wiedza i Życie”	3
„Wielkopolanin”	1
„Wierchy”	1
„Włościanin”	1
„Wprost”	2
„Wróble na Dachy”	1
„Wychowanie w Przedszkolu”	2
„Wysokie Obcasy”	2
„Zakopane”	1
„Zamojski Kwartalnik Kulturalny”	1
„Zeszyty Naukowe Wydziału Porządku Publicznego Akademii Spraw Wewnętrznych w Szczytnie”	1
„Zeszyty Prasoznawcze”	1
„Ziemia Bocheńska”	1
„Ziemia Radomska”	1
„Ziemia Wieluńska”	1
„Zły”	1
„Znak”	1
„Znicz”	1
„Zrąb”	1
„Zwierciadło”	3
„Żołnierz Polski”	1
„Żołnierz Polski Ludowej”	1
„Życie”	1
„Życie Czechowic-Dziedzie”	1
„Życie Gospodarcze”	1
„Życie Literackie”	4
„Życie Mysłowic”	1
„Życie Przemyskie”	1
„Życie Zatora”	1

Research on Polish press in MA and BA theses defended in the Institute of Scientific Information and Library Science, Pedagogical University of Cracow, in years 1977-2004

Abstract

The article brings up the large number of theses that deal with the widely understood topic of the press. As the author notices, out of 2313 seminar papers, 666 concentrate on that subject. In most cases the papers are monographic works on particular periodicals or synthetic works discussing the history of the press in a given town or region.

There are also papers of a different character, i.e. bibliographical press analyses. In some papers the authors focused on problems of the book, culture, literature and science and technology popularization in Polish magazines. The press publications analysed in these works were addressed at a varied range of readers, discussed varied subjects, and had varied circulation.

Authors of the theses employed a wide range of research methods and research tools, which may be of great value to future synthetic works on the subject.